

Ime i prezime nastavnika: Drinka Bedalov

Naziv škole: III. gimnazija, Split

Priprava za izvedbu nastavnoga sata iz Hrvatskoga jezika

Predmetno područje: Književnost i stvaralaštvo

Nastavna jedinica: Dobriša Cesarić, *Pjesma mrtvog pjesnika*

Škola: III. gimnazija, Split

Razred: prvi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Nastavna jedinica: Dobriša Cesarić, *Pjesma mrtvog pjesnika*

Tip sata: obrada novog gradiva - interpretacija lirske pjesme

Vrijeme trajanja: 1 školski sat

Nastavne metode: metoda motivacijskoga dijaloga, metoda usmenoga izlaganja, metoda čitanja, metoda rada na tekstu, metoda heurističkoga dijaloga, metoda pisanja, metoda rada u paru

Nastavna sredstva i pomagala: živa riječ nastavnika i učenika, čitanka, ploča, kreda, računalo, projektor

Odgajno-obrazovni ishodi:

B.1.1.

- učenik izražava svoj literarni doživljaj književnoga teksta
- izdvaja pojedinosti koje su ga se dojmile i potaknule na razmišljanje
- izražava svoje mišljenje i stavove o književnom tekstu na temelju vlastitog čitateljskog iskustva
- potkrepljuje primjerima svoje mišljenje i stavove

B.1.2.

- učenik opisuje temeljne književnoteorijske pojmove i polazišta bitna za razumijevanje književnosti kao umjetnosti te oblike i načine književnog izražavanja
- opisuje i razlikuje književne žanrove i vrste te njihova osnovna obilježja na oglednim primjerima
- analizira književni tekst na sadržajnoj i izraznoj razini primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane uz poetske vrste
- učenik istražuje osobitosti pojedinih književnih tekstova, uspoređuje ih, uočava sličnosti i razlike, zaključuje te iznosi i objašnjava svoja opažanja

- učenik povezuje sadržaje različitih predmetnih područja, tj. sposoban je književne sadržaje oprimjeriti jezičnim sadržajima (na primjeru lirske pjesme objašnjava komunikacijski proces

TIJEK NASTAVNOGA SATA

1. Doživljajno-spoznajna motivacija
2. Najava teksta i njegova lokalizacija
3. Interpretativno čitanje pjesme
4. Emocionalno-intelektualna stanka
5. Iznošenje doživljaja
6. Analiza i interpretacija pjesme
7. Rješavanje zadatka (povezivanje književnosti s jezikom i komunikacijom)
8. Rješavanje zadatka (usporedba dviju pjesama)
9. Sinteza
10. Zadavanje domaće zadaće

TIJEK NASTAVNOGA SATA

Doživljajno-spoznajna motivacija

Sat započinjem prikazivanjem prezentacije na računalu. Izmjenjivat će se razne slike (otisak iz špilje Altamira u Španjolskoj, *Mona Lisa* Leonarda da Vincija, naslovnica Shakespeareove tragedije *Hamlet*, notni zapis Beethovenove *Ode radosti*). Učenicima ću postavljati usmjerena pitanja: prepoznaju li što pojedina slika prikazuje, tj. o kojem je djelu riječ, znaju li vrijeme nastanka tog djela, je li im poznat autor djela i je li možda još uvijek živ... Učenici zaključuju da je riječ o svjetski poznatim slikarskim, glazbenim i književnim djelima čiji su autori odavno umrli, ali u naslijeđe su nam ostavili neprocjenjiv dar pa su tako i oni sami pobijedili smrt.

Najava teksta i njegova lokalizacija

Najavljujem obradu pjesme Dobriše Cesarića *Pjesma mrtvog pjesnika*.

Ukratko predstavljam autora.

Cesarić se na hrvatskoj književnoj sceni pojavljuje na prijelazu iz dvadesetih u tridesete godine prošloga stoljeća i djeluje sve do svoje smrti 1980. Zbog jednostavnosti i neposrednosti njegova pjesničkog jezika te humanih poruka koje nosi, njegova je poezija stekla veliku naklonost kritike i čitateljske publike

Interpretativno čitanje pjesme

Emocionalno-intelektualna stanka

Iznošenje doživljaja

Kakav je dojam na vas ostavila ova pjesma? Kakve je osjećaje u vama izazvala?

(Učenici različito odgovaraju.)

Analiza i interpretacija pjesme

Usmjerenim pitanjima interpretiram i analiziram pjesmu s učenicima i upoznajem ih s novim stilskim figurama.

- Kome se lirski subjekt obraća u pjesmi? Kojim se riječima služi? Zašto bira upravo te riječi? Kakav međuljudski odnos vežete uz takvo obraćanje?

Ovakav postupak obraćanja nekom odsutnom, nenazočnom sugovorniku, osobi kao da je nazočna, a neživim stvarima kao da su žive naziva se **apostrofa**.

- Što saznajete o lirskom subjektu u prvoj strofi? Kojim se izrazima služio da bi to rekao? Kako je ublažio stvarnost?

Takvo zamjenjivanje neke riječi blažim izrazom naziva se **eufemizam**.

- Cijela pjesma obiluje prenesenim značenjem. Pjesnik, između ostalog, uvodi i motiv knjige. Što bi značio taj motiv? S čime možete povezati motiv knjige koju čitatelj drži u svojoj ruci?
- Posljednji stih prve strofe završava molbom. Što lirski subjekt traži od čitatelja? Na koji ga način čitatelj može probuditi?
- Prva strofa govori o odnosu autora, djela i čitatelja. Možete li objasniti taj odnos?
- Kako lirski subjekt sebe naziva u drugoj strofi? Kojom se stilskom figurom pritom služi? Zašto? Što želi postići?
- Što lirskom subjektu/pjesniku predstavljaju njegovi stihovi? Kakav je odnos njega i stihova, tj. njegovih pjesama? Što znači da ih je *kovo u žaru*?
- Kakav je odnos između čitatelja i djela/stihova? Što znači zatvoriti za njih srce? Koji preduvjet čitatelj mora ispuniti da bi prihvatio te stihove?

- U sljedećim strofama pjesnik razvija temeljni motiv želje za ponovnim životom. Što pjesnik traži od čitatelja, a što mu nudi?
- Komentirajte sintagmu *mrtvi živote*. Po čemu je ona neobična?

Riječ je o **oksimoronu**, stilskoj figuri koja nastaje spajanjem proturječnih pojmova u novi pojam.

- Za čim sve pjesnik, u petoj strofi, žudi? Izdvojite sve motive. Radi li se o doslovnom ili prenesenom značenju tih riječi? Protumačite njihovo značenje.
- Ipak, za čim najviše žudi? Je li to najveća želja i svih nas?
- Kako pjesnik završava svoje obraćanje čitatelju? U kakav se položaj stavlja u odnosu na čitatelja? Kako naziva samoga sebe i zašto?
- Objasni položaj/ulogu čitatelja u odnosu na pjesnika.
- S obzirom na tematiku, o kojoj je vrsti pjesme riječ? Koja bi bila njezina poruka?

Zadatak

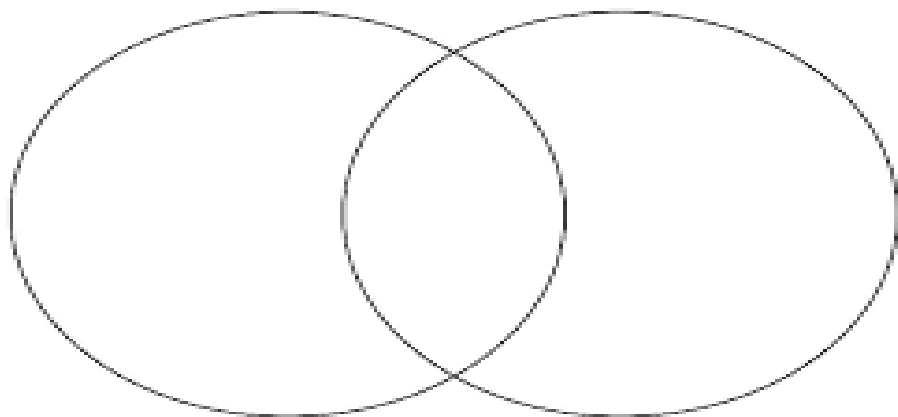
Upućujem učenike na pjesmu *Radost pisanja* Wislawe Szymborske koju smo obrađivali prošli sat (u prilogu). Njihov je zadatak usporediti ove dvije pjesme i zaključiti po čemu su one slične, tj. po čemu se razlikuju (vrsta pjesme, tema, poruka, odnos autor - djelo - čitatelj, odnos autora prema stvaralaštvu...). Usporedbu mogu prikazati tablicom ili Vennovim dijagramom.

npr.

<i>Pjesma mrtvog pjesnika</i>		<i>Radost pisanja</i>
	vrsta pjesme	
	tema	
	poruka	
	autor – djelo - čitatelj	
	odnos autora prema stvaralaštvu	

Pjesma mrtvog pjesnika

Radost pisanja

Zadatak

Upućujem učenike u novi zadatak. Povezat će Cesarićevu pjesmu sa sadržajima drugog predmetnog područja, s jezikom i komunikacijom.

Na primjeru *Pjesme mrtvog pjesnika* pokušat će objasniti komunikacijski proces. Odredit će tko je pošiljalatelj poruke, a tko primatelj, što je poruka, što je komunikacijski kanal, što bi mogla biti buka u komunikacijskom kanalu i o kojem je kodu/znakovnom sustavu riječ.

Sinteza

Na uvodnim smo satima razgovarali o umjetnosti: što je umjetnost, zašto postoji, zašto umjetnici stvaraju... Pročitali smo nekoliko citata, a sada ćemo ih se prisjetiti. Koji biste citat mogli dovesti u vezu s porukom Cesarićeve *Pjesme mrtvog pjesnika*? Zašto?

Zadavanje domaće zadaće

Za domaću zadaću napišite vezani tekst na temu *U knjigama žive besmrtne duše mrtvih*.

Plan ploče

Dobriša Cesarić, *Pjesma mrtvog pjesnika*

- apostrofa
- eufemizam
- odnos AUTOR – DJELO – ČITATELJ
- oksimoron
- misaona lirski pjesma
- pitanje umjetničkog stvaranja
- umjetnošću se može pobijediti prolaznost života

Plan računalne prezentacije

1

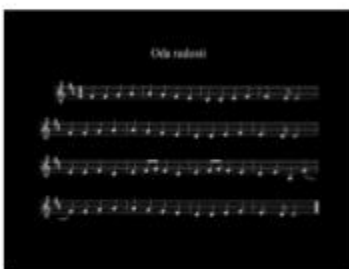
2

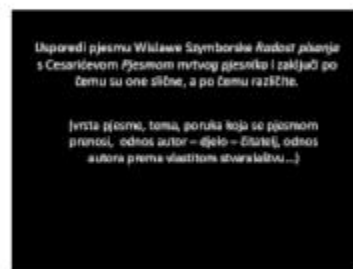
3

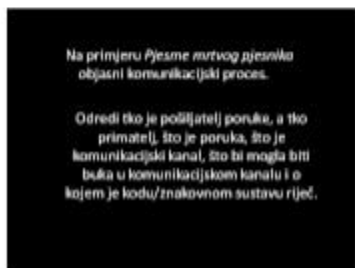
4

5

6

7

8

Radost pisanja

Kamo trči ta napisana srna kroz napisanu šumu?
Da li ide piti iz napisane vode,
koja će njezinu njuškicu odraziti kao indigo?
Zašto diže glavu? Da li nešto čuje?
Osovljena na od istine posuđenim četirima nožicama
pod mojim prstima uhom striže.
Tišina – i ta riječ šuška po papiru
i razgrće
zbog riječi „šuma“ nastalo granje.

Nad bijelim listom pritajila se za skok
slova, koja se mogu loše složiti,
rečenice što opkoljavaju,
pred kojima neće biti spasa.

Ima u kaplji tinte prilična zaliha
lovaca napeta pogleda
spremnih da se sjure strmim perom,
da opkole srnu, da nanišane.
Zaboravljaju da tu nema života.
Drugi, crno na bijelom, tu vladaju zakoni.
Treptaj oka tu će trajati toliko dugo koliko ushtijem,
dopustit će da se dijeli na male vječnosti
pune zadržanih u letu zrna.
Zauvijek, ako zapovjedim, tu se ništa neće dogoditi.
Bez moje volje čak ni list neće pasti
Niti će vlat ugnuti pod točkom malog papka.

Postoji dakle takav svijet
čiju neovisnu kob ja određujem?
Vrijeme koje vežem lancima znakova?
Postojanje po mojoj zapovijedi trajno?

Radost pisanja.
Mogućnost zaustavljanja.
Osveta smrtne ruke.

Wisława Szymborska